

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

**КАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

В.С.Чопей

« ____ » _____ 20__ р.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ВК 2.2.9. Центральний банк і грошово кредитна політика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Фінанси, банківська справа та страхування

(назва освітньої програми)

освітнього рівня Бакалавр (перший рівень вищої освіти)

(назва освітнього рівня)

галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва спеціальності(тей))

Обсяг, кредитів: 90,

Форма підсумкового контролю: залік

Хуст 2021 рік

Викладач: Фетько С.В. ,ст. викладач кафедри економіки та менеджменту
Телефон деканату: 0971434146, Телефон викладача 0673707953.
Електронна пошта:s.fetko9@gmail.com

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=10637#section-0>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u>	Вид дисципліни <u>вибіркова</u>	
	Спеціальність <u>072 Фінанси, банківська справа та страхування</u>	Цикл підготовки <u>професійний</u>	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальний обсяг годин – 90		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр (перший рівень вищої освіти)</u>	16 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	82 год.
Індивідуальні завдання:			
Вид семестрового контролю: залік			

Передреквізити

Вивченню дисципліни «Центральний банк і грошово-кредитна система» передують такі навчальні дисципліни як фінанси, гроші і кредит, статистика, фінансовий аналіз, банківська система, банківські операції

Постреквізити

Після вивчення дисципліни «Центральний банк і грошово-кредитна система» студенти вивчатимуть дисципліну «Аналіз банківської діяльності», «Фінансовий ринок».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни "Центральний банк і грошово-кредитна система" є формування знань і навичок стосовно функціонування грошово-кредитних систем зарубіжних країн, а також у галузі монетарної політики та діяльності центрального банку, його ролі і місця в проведенні грошово-кредитної політики, забезпечення стійкості національної валюти, стабільності банківської системи, оптимальної організації платіжної системи і динамічного розвитку економіки в умовах ринкових відносин.

Основними завданнями вивчення даної дисципліни є: вивчення змісту завдань і функцій центрального банку, його операцій та інструментів грошово-кредитної політики, за допомогою яких центральний банк регулює грошовий ринок; 5 оволодіння навичками самостійно аналізувати стан банківської системи і грошового ринку, вирішувати питання, що стосуються взаємовідносин між центральним банком і банками другого рівня, між центральним банком і урядом у різних країнах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діяльність Національного банку України, його основні функції та повноваження, а також фінансові інструменти, за допомогою яких регулюється грошово-кредитна політика.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні категорії та визначення дисципліни;
- принципи функціонування сучасної банківської системи;
- зв'язок між грошима та фінансово-кредитними установами;
- умови функціонування валютно-кредитних організацій;
- поняття й елементи грошової системи;
- типи грошових систем та умови, які обумовлюють існування окремого - типу грошової системи;
- види грошових реформ і необхідні умови та заходи їх здійснення;
- етапи еволюції світового ринку золота,
- форми нагромадження золота;
- основні поняття кредитної системи, умови її функціонування та розвитку;
- умови розвитку й становлення грошово-кредитних систем різних країн;
- складові механізму роботи центрального банку, його функції, операції, -----
- окремі інструменти грошово-кредитної політики центральних банків різних країн;
- засади регулювання та нагляду за діяльністю банків;
- законодавство у сфері грошових та кредитних систем, щодо діяльності Національного банку України;
- механізм походження грошей у процесі розвитку суспільного виробництва та обміну;
- сутність грошей та їх функції, основні властивості грошей;
- сутність та взаємозв'язок таких економічних явищ, як грошовий оборот, грошовий обіг, фінанси, кредит;
- вплив грошового обороту на ринок;
- сутність закону грошового обігу;
- особливості формування та чинники зміни попиту на гроші та пропозицію грошей;
- сутність та механізм функціонування грошової системи, її відмінність від грошового обороту та грошового ринку;
- процес формування грошової системи в Україні;
- форми та види кредиту, сутність функцій кредиту;

- складові кредитної системи держави;
- сутність, види та призначення фінансових посередників;
- сутність, призначення та класифікацію комерційних банків.

вміти:

- робити порівняльний аналіз грошово-кредитних систем країн;
 - визначати необхідність, заходи й наслідки проведення грошових реформ;
 - аналізувати сектори грошового ринку та роботу суб'єктів, які на них діють;
- виявляти форми взаємозв'язку міжнародного кредиту і грошовокредитної політики;
 - визначати фактори утримання інфляційних процесів у країні, спираючись на світовий досвід;
 - визначати напрями розвитку сучасних кредитних систем країн;
 - аналізувати функції та операції центрального банку;
 - структурувати інструменти грошово-кредитної політики відповідно до макроекономічних показників економіки;
 - контролювати роботу банківських установ з питань фінансового моніторингу;
 - наглядати за дотриманням банківського законодавства, аналізувати виконання банківських нормативів;
 - визначати розмір резерву на покриття банківських ризиків;
 - визначати можливі напрями застосування досвіду функціонування грошово-кредитних систем країн із розвинутою економікою в умовах реформування економіки України.
- визначати основні показники, що характеризують обсяг грошової маси;
- визначити фактори впливу на швидкість обігу грошей та її значення для економіки;
- прогнозувати готівку для банку;
- побудувати графічну модель ринку грошей;
- визначати цілі грошово-кредитної політики та характерні їм інструменти;
- розпізнавати кредит серед інших економічних категорій;
- керуватись основними правилами кредитування при здійсненні кредитних операцій;
- використовувати кредитні ресурси банку, оперувати формами кредиту;
- охарактеризувати основні принципи функціонування НБУ;
- визначити роль центрального банку у формуванні пропозиції грошей.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анотація дисципліни

В умовах трансформаційної економіки грошово-кредитні системи набувають особливої ваги в суспільному житті. Грошово-кредитні відносини, фінансово-кредитні інститути істотно впливають на економічні та соціальні процеси у країні. Грошово-кредитна система забезпечує ринкову систему механізмами та інструментами реалізації її здатності до саморегулювання, надає державі можливість ефективно впливати на економіку. В ринкових умовах із грошово-кредитною системою зіштовхуються підприємства й великі господарські структури, виконавчі та законодавчі органи влади і, звичайно, власне працівники банківської сфери та сфери фінансів. Національний банк України виступає головним органом державного регулювання макроекономічних процесів за допомогою грошово-кредитних методів, від імені держави він координує діяльність банківської системи в цілому, бере активну участь у становленні нових економічних відносин. За сучасних умов діяльність центрального банку має вирішальний вплив на стабільність грошової одиниці, надійність банківських установ, дієвість платіжно-розрахункового механізму, що загалом визначає ефективність функціонування всієї економіки країни.

У процесі вивчення дисципліни "Центральний банк і грошово-кредитна система" студенти повинні отримати чітке уявлення про особливості розвитку та функціонування грошово-кредитних систем країн із розвинутою ринковою економікою, а також статус, форми організації і функції центрального банку, зміст грошово-кредитної політики центрального банку, її місце та роль у системі державного регулювання економіки.

Навчальна дисципліна "Центральний банк і грошово-кредитна система" складена відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра з галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Вона охоплює всі змістові модулі згідно зі стандартом.

Змістовий модуль 1 Основи функціонування грошово-кредитних систем різних країн

Тема 1. Суть і основні етапи еволюції грошових і кредитних систем країн із розвинутою ринковою економікою. Поняття кредитної системи країни

1.1. Сутність грошово-кредитної системи, поняття і основні елементи грошової системи. Сутність грошово-кредитних відносин. Основні поняття та структура грошової системи. Функція забезпечення існування держави, розподільна і контрольна функції.

1.2. Типи грошових систем. Становлення грошової системи. Типи грошових систем. Характеристики металевих грошових систем: біметалізму і

монометалізму. Загальні закономірності формування грошових і кредитних систем у період становлення капіталізму.

1.3. Грошові реформи та їх види. Необхідність здійснення грошових реформ, їх види. Сутність методів проведення грошових реформ. Країни з економікою ринкового типу. Особливості грошово-кредитного і фінансового регулювання в країнах із ринковою економікою. Основні критерії вибору конкретних методів регулювання.

1.4. Структура сучасної кредитної системи. Поняття та структура кредитної системи, види кредитних установ. Поняття кредитного механізму країни. Концентрація й централізація банківського капіталу, відкриті та закриті форми, банківські монополії та їх форми, транснаціональні банки. Конкуренція в банківській сфері. Універсалізація й інтернаціоналізація банківської діяльності. Моделі взаємозв'язку банків із промисловістю та структура фінансового ринку.

1.5. Державне регулювання діяльності фінансово-кредитних установ. Основні функції кредитно-фінансових установ в економіці. Необхідність та методи державного регулювання грошово-кредитних відносин. Інструменти Центрального банку (ЦБ) щодо управління попитом і пропозицією грошей в економіці: облікова політика; політика рефінансування; система часткових резервів; операції на відкритому ринку; управління золотовалютними резервами; прямий вплив на кредит. Види монетарної політики центральних банків: таргетування валютного режиму; таргетування грошової маси; таргетування рівня інфляції; таргетування прихованого показника.

Тема 2. Еволюція валютних систем

2.1. Система золотого стандарту. Визначальні ознаки функціонування системи золотого стандарту, її переваги і недоліки. Інституційні основи функціонування золотого стандарту. Золотий стандарт і сталість грошово-кредитних систем. Перехід від металевих до паперових грошових систем під час Першої світової війни. Світова економічна криза 1923 – 1933 рр., її особливості й наслідки для кредитних систем. Закономірності розвитку грошових і кредитних систем у післявоєнні роки. Вплив економічних законів на характер і розвиток фінансових відносин.

2.2. Бреттон-Вудська валютна система. Мета укладення та зміст Бреттон-Вудської угоди. Основні положення Бреттон-Вудської валютної системи. Модель визначення валютного курсу та режим функціонування фіксованих валютних курсів.

2.3. Ямайська валютна система. Передумови укладення Кінгстонської угоди й утворення Ямайської валютної системи. Визначальні принципи Ямайської валютної системи.

2.4. Європейська валютна система. Етапи становлення Європейської валютної системи (ЄВС). Основні положення Римської та Маастрихтської угод. Створення Європейського центрального банку й впровадження загальноєвропейської грошової одиниці. Можливості територіального розширення Європейського валютного союзу.

2.5. Діяльність міжнародних валютно-кредитних організацій. Діяльність міжнародних валютно-кредитних організацій, порядок формування статутного капіталу, розподіл голосів, функції та операції. Характеристика Банку міжнародних розрахунків. Основні аспекти функціонування Міжнародного валютного фонду. Міжнародний банк реконструкції та розвитку, його роль та місце в системі валютно-кредитних закладів. Діяльність валютно-кредитних закладів Західної Європи. Напрями діяльності регіональних банків розвитку.

Тема 3. Грошова і кредитна системи США

3.1. Система грошового обігу до XIX століття. Крах золотого стандарту в 1933 р. і подальші зміни в грошовій системі країни. Становлення грошової системи США. Грошовий обіг в умовах домонополістичного капіталізму. Особливості грошової системи США в роки Першої світової війни та в післявоєнні роки. Характеристика банкотної емісії національних банків та її реорганізація. Умови збереження золотого стандарту після закінчення війни в колишній монетній формі. Девальвація долара в 1934 р., мета її проведення та особливості. Прийняття законів про золотий резерв і про срібло. Криза кредитної системи США.

3.2. Інфляція в роки другої світової війни і в післявоєнний час. Інфляційне зростання грошової маси внаслідок бюджетного дефіциту після Першої та Другої світових війн. Інші причини післявоєнних інфляцій.

3.3. Долар у ролі резервної валюти і його криза. Закріплення економічної і валютної позиції долара в капіталістичному світі. Становлення золотодоларового стандарту. Зменшення торговельної активності США внаслідок відтворення зруйнованою війною економіки країн Західної Європи та Японії. Зростання доларової заборгованості та скорочення золотих запасів США, проведення неодноразових девальвацій долара. Крах міжнародної Бреттон-Вудської валютної системи. Сучасна роль долара у міжнародних розрахунках.

3.4. Характеристика функціонування ФРС. Етапи формування кредитної системи США. Недоліки закону 1863 р. про створення національної банківської системи. Особливості розвитку кредитної системи до 1913 р. та подальші зміни. Функції, операції, організаційна структура Федеральної резервної системи.

3.5. Особливості функціонування комерційних банків США. Комерційні банки. Приховані форми концентрації, особливості їх організації та операцій. Зміни в діяльності комерційних банків, що були внесені банківськими законами.

3.6. Діяльність спеціалізованих фінансово-кредитних установ. Історичні аспекти становлення парабанківського сектору в США. Розвиток державного кредитного сектору. Основні групи, на які поділяються спеціальні кредитні та кредитно-фінансові установи.

Тема 4. Грошова і кредитна системи Великобританії

4.1. Перехід до золотого монометалізму і його крах в роки Першої світової війни. Умови становлення золотого стандарту та його відтворення після війни. Проведення активної політики валютної інтервенції Великобританії.

Знецінення фунта стерлінгів на внутрішньому ринку за умови незмінності курсу щодо долара.

4.2. Грошовий обіг у ХХ ст. Стерлінгова зона. Заходи проведення дефляційної політики уряду Великобританії. Введення золотозлиткового стандарту. Економічні наслідки зниження курсу фунту стерлінгів із переходом до паперово-грошової системи. Інфляційне знецінення фунту стерлінгів і валютні обмеження у роки Другої світової війни. Функціонування стерлінгового блоку.

4.3. Розвиток банківської системи Великобританії. Банк Англії, його утворення, функції та операції. Політика Центрального банку щодо організації грошового обігу в країні. Банківські закони 1844 р. і 1946 р. Формування банків "великої четвірки". Історія виникнення комерційних банків. Зміни пріоритетів монетарної політики банку Великобританії в період становлення ЄВС.

4.4. Небанківські спеціальні кредитно-фінансові інститути. Особливості становлення та розвитку кредитної системи Великобританії. Функціонування акцептних банків і облікових компаній. Кредитні установи та установи споживчого кредиту у Великобританії.

Тема 5. Грошова і кредитна системи Японії

5.1. Еволюція грошово-кредитної системи. Генезис грошової системи Японії. Особливості розвитку грошової системи та грошового обігу до Другої світової війни. Інфляція в період Другої світової війни. Особливості відбудовного періоду. Гіперінфляція. Курс на розвиток виробництва. Перетворення ієни в регіональну резервну валюту.

5.2. Особливості діяльності банку Японії та напрями реалізації грошово-кредитної політики. Банк Японії, управлінська структура, функції та операції. Становлення та розвиток кредитної системи Японії. Особливості розвитку кредитної системи Японії до Другої світової війни та після неї.

5.3. Основні фінансово-кредитні установи та сутність їх функціонування. Комерційні банки, особливості їх організації й операцій. Структура банківської системи Японії. Спеціальні кредитно-фінансові установи. Розростання фондового ринку. Перегляд адміністративного регулювання. Формування ринку цінних паперів уряду і операції на ринку короткострокового капіталу.

Змістовий модуль 2 Центральний банк: основи його діяльності та регулювання грошового обігу

Тема 6. Статус та основні напрями діяльності центральних банків

6.1. Виникнення емісійних банків. Причини і шляхи створення центральних емісійних банків. Організаційно-правові основи центральних банків провідних країн світу. Поява міждержавних центральних банків. Європейська система центральних банків.

6.2. Функції центральних банків держави. Розмежування понять завдання та функції центрального банку. Зміст функцій центральних банків розвинутих країн. Відображення діяльності центрального банку в балансі.

6.3. Політична й економічна незалежність центрального банку. Фактори оцінювання незалежності центральних банків. Поняття політичної й

економічної незалежності центрального банку. Основні фактори, що визначають незалежність центрального банку.

6.4. Створення Національного банку України та його статус. Особливості становлення Національного банку України (НБУ) як центрального банку. Основні принципи організації системи Національного банку. Етапи розвитку головного банку держави.

6.5. Функції Національного банку України. Об'єктивна обумовленість та економічна доцільність упровадження принципів і функцій НБУ. Значення емісія як монопольної функції центрального банку. Заходи впливу НБУ щодо порушників чинного законодавства.

6.6. Організаційна та функціональна структура управління Національним банком України. Органи управління і структура НБУ (функціональна та регіональна). Склад центрального апарату НБУ. Особливості формування Ради НБУ. Фінансове забезпечення діяльності НБУ.

Тема 7. Емісія банкнот і регулювання готівкового грошового обігу

7.1. Емісія банкнот та роль НБУ в організації готівкового обігу. Монопольне право центрального банку на емісію банкнот і монет. Забезпечення банкнот.

Місце готівки в платіжних системах. Емісія єдиної європейської грошової одиниці – євро. Особливості платіжної системи та грошової маси в Україні.

7.2. Повноваження НБУ при прогнозуванні наявного обороту. Національний банк – емісійний банк України. Роль НБУ в регулюванні готівкового грошового обігу. Переваги обігу депозитних грошей порівняно з обігом готівки. Аналіз стану готівкового грошового обігу, показники та методичні підходи. Розвиток обігу електронних грошей.

7.3. Прогнозування касових обігів банків. Організація грошового обігу в позабанківській системі. Регулювання готівкового обігу в установах банків. Касове обслуговування комерційних банків.

7.4. Емісійно-касова робота установ Національного банку України. Організація емісійно-касової роботи в установах НБУ. Організація перевезення грошей. Прогнозування грошової емісії та потреби в готівці.

Тема 8. Грошово-кредитна політика. Інструменти грошовокредитної політики

8.1. Мета й особливості грошово-кредитної політики. Зміст грошово-кредитної політики (ГКП) центрального банку, її місце та роль у державному регулюванні економіки. Визначення стратегії і тактики грошово-кредитної політики. Цілі грошово-кредитної політики: стратегічні, проміжні та оперативні. Вплив центрального банку на грошову пропозицію через грошову базу та грошовий мультиплікатор. Взаємозв'язок грошово-кредитної політики з податковою, бюджетною, валютною політикою.

8.2. Типи грошово-кредитної політики. Класифікаційні ознаки грошово-кредитної політики та її типи за ступенем обсягу, за можливістю здійснення, за кон'юнктурою ринку. Особливості впровадження рестрикційної, експансіоністської та вибіркової її форм. Селективні інструменти грошово-кредитної політики НБУ в умовах перехідної економіки.

8.3. Класифікація інструментів грошово-кредитної політики. Показники, на яких ґрунтується грошово-кредитна політика. Властивості, ознаки, сфери застосування грошово-кредитної політики згідно із законом України "Про НБУ". Приклади використання інструментарію ГКП в економічних процесах.

8.4. Обов'язкове резервування як інструмент грошово-кредитної політики. Політика обов'язкових резервних вимог. Основні напрями та параметри використання резервних вимог. Розвиток політики обов'язкового резервування в Україні. Монетарний вплив та принципи встановлення дисконтної ставки центрального банку.

8.5. Операції центрального банку на відкритому ринку. Сутність та необхідність операцій з купівлі-продажу цінних паперів центральним банком. Суб'єкти операцій НБУ на відкритому ринку. Класифікація операцій з цінними паперами центрального банку за різними ознаками. Тенденції розвитку операцій РЕПО в Україні.

8.6. Грошово-кредитна політика в сучасних умовах. Цілі грошово-кредитної політики центральних банків провідних країн світу. Головні підходи до вибору інструментів ГКП у сучасній світовій практиці.

Тема 9. Рефінансування банків

9.1. Сутність і види кредитування НБУ діяльності банків. Економічне значення кредитів Національного банку на макро- та мікрорівні. Класифікація кредитів рефінансування НБУ. Вимоги НБУ до банків під час здійснення рефінансування. Види забезпечення кредитів рефінансування.

9.2. Надання банкам кредитів "овернайт" через постійно діючу лінію рефінансування. Коротко- та середньострокове рефінансування банків. Види кредиту "овернайт". Порядок надання кредиту "овернайт" через постійно діючу лінію рефінансування. Вимоги щодо отримання кредиту "овернайт". Кількісні та процентні кредитні тендери НБУ. Порядок їх проведення.

9.3. Рефінансування банків через надання стабілізаційного кредиту. Умови надання стабілізаційного кредиту. Порядок видання та погашення стабілізаційного кредиту. Контроль за його поверненням.

9.4. Міжнародні кредитні операції. Досвід центральних банків зарубіжних країн з кредитування банків. Функції НБУ в сфері обслуговування зовнішнього боргу держави. Співпраця НБУ з Міністерством фінансів та іншими урядовими структурами щодо управління зовнішнім боргом держави. Досвід застосування центральними банками зарубіжних країн функцій кредитора останньої інстанції.

Тема 10. Організація та регулювання платіжної системи

10.1. Сутність і класифікація міжбанківських розрахунків. Кореспондентські відносини між банківськими установами. Порядок відкриття кореспондентських рахунків комерційних банків. Контроль за станом кореспондентських рахунків комерційних банків. Еволюція міжбанківських розрахунків в Україні.

10.2. Основи створення і функціонування платіжної системи в Україні. Організація здійснення розрахунків через систему електронних платежів (СЕП)

НБУ. Моделі міжбанківських розрахунків через консолідований коррахунок. Перспективи розвитку міжбанківських розрахунків в Україні. Здійснення дебетових платежів між регіональними управліннями Національного банку. Нормативно-правова основа міжбанківських розрахунків.

10.3. Роль центральних і територіальних розрахункових палат НБУ в організації розрахунків між банками. Головні суб'єкти, які виконують роботу в СЕП. Основні напрями розвитку даної системи та переваги в сучасній практиці банківського обслуговування.

Тема 11. Регулювання та нагляд за діяльністю банків

11.1. Необхідність та завдання банківського регулювання і нагляду. Економічна сутність, необхідність і завдання регулювання та нагляду за банківською діяльністю. Повноваження банківських органів у цій галузі.

11.2. Порядок створення, реєстрація та ліцензування банків. Особливості створення і реєстрації комерційних банків: необхідність законодавчого регулювання, головні суб'єкти та механізм документообігу на першому етапі регулювання створення нових банків. Вимоги до отримання ліцензій. Перелік операцій банків, які підлягають ліцензуванню.

11.3. Вплив регулятивної функції НБУ на методи управління банками другого рівня. Основні напрями регулювання НБУ діяльності комерційних банків. Установлення НБУ економічних нормативів, що регламентують діяльність комерційних банків. Сутність, призначення та порядок розрахунків економічних нормативів. Система створення резервів на покриття банківських ризиків.

11.4. Сутність, форми і методи банківського нагляду. Економічна сутність, необхідність і завдання регулювання банківської діяльності та нагляду. Повноваження регулятивно-наглядових банківських органів.

11.5. Вступний, попередній і поточний контроль за діяльністю банків. Економічна сутність, необхідність і завдання регулювання банківської діяльності та нагляду. Повноваження регулятивно-наглядових банківських органів.

11.6. Організація роботи НБУ з проблемними банками. Ознаки, притаманні проблемним банкам. Критерії проблемної діяльності. Режим фінансового оздоровлення банків. Реорганізація та ліквідація банку.

Тема 12. Центральний банк – банкір та фінансовий агент уряду

12.1. Обслуговування внутрішнього державного боргу. Розвиток кредитних відносин НБУ з урядом. Центральний банк – фінансовий агент уряду з обслуговування внутрішнього державного боргу. Регулятивна і контрольна функція НБУ на ринку державних цінних паперів.

12.2. Обслуговування державного зовнішнього боргу. Роль НБУ в процесі обслуговування зовнішнього боргу країни. Кредити, що отримує національний банк від міжнародних фінансово-кредитних організацій.

12.3. Касове виконання державного бюджету. Розвиток системи касового виконання державного бюджету в Україні. Касове виконання державного

бюджету через казначейську систему. Роль НБУ в здійсненні касового виконання державного бюджету.

Тема 13. Валютна політика. Валютне регулювання НБУ і контроль

13.1. Валютна політика як основа валютного регулювання і контролю. Економічна сутність і необхідність валютного регулювання. Становлення системи валютного регулювання в Україні. Основні повноваження НБУ як головного органу валютного регулювання.

13.2. Становлення системи валютного регулювання в Україні. Валютні обмеження. Регулювання НБУ поточних валютних операцій. Регулювання НБУ валютних операцій пов'язаних з рухом капіталу. Економічні нормативи НБУ, що регламентують відкриту валютну позицію комерційних банків.

13.3. Класифікація і характеристика методів валютного регулювання. Класифікація і характеристика методів регулювання валютного курсу. Роль центральних банків на ринку золота. Валютний контроль: зміст і задачі. Повноваження НБУ у сфері валютного контролю. Складання платіжного балансу країни, його зміст та використання в регулятивній діяльності НБУ. Форми побудови та основи аналізу платіжного балансу.

Структура навчальної дисципліни Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	пр	сем пр	лаб	інд			л	пр	сем	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Основи функціонування грошово-кредитних систем різних країн															
Тема 1. Суть і основні етапи еволюції грошових і кредитних систем країн із розвинутою ринковою економікою.	7	1	1				5	5	0,5	0,5				4	АР: СР:
Тема 2. Еволюція валютних систем	7	1	1				5	5	0,5	0,5				4	АР: СР:
Тема 3. Грошова і кредитна системи США	7	1	1				5	4						4	АР: СР:
Тема 4. Грошова і кредитна системи Великобританії	7	1	1				5	4						4	АР: СР:
Тема 5. Грошова і кредитна системи Японії	8	1	1				6	4						4	АР: СР:

Модульний контроль	2	1	1												
Разом за змістовим модулем 1	38	6	6				26	22	1	1				20	
Змістовий модуль 2.Центральний банк: основи його діяльності та регулювання грошового обігу															
Тема 6. Статус та основні напрями діяльності центральних банків	6	2					4	8	1	1				6	AP: CP:
Тема 7. Емісія банкнот і регулювання готівкового грошового обігу	7	1	2				4	10	1	1				8	AP: CP:
Тема 8. Грошово-кредитна політика. Інструменти грошово-кредитної політики	7	1	2				4	10	1	1				8	AP: CP:
Тема 9. Рефінансування банків	5	1					4	8						8	
Тема 10 Організація та регулювання платіжної системи	7	1	2				4	8						8	
Тема 11 Регулювання та нагляд за діяльністю банків	5	1					4	8						8	
Тема 12 Центральний банк – банкір та фінансовий агент уряду	7	1	2				4	8						8	AP: CP:

Тема 13. Валютна політика. Валютне регулювання НБУ і контроль	7	1	2				4	8					8	АР: СР:
Модульний контроль	1	1												
Разом за змістовим модулем 2	52	10	10				32	68	3	3			62	
Разом	90	16	16				58	90	4	4			82	

Примітки. 1. Слід зазначати також теми, винесені на самостійне вивчення. 2. АР – аудиторна робота, СР – самостійна робота, ІНДЗ – індивідуальне завдання. 3. Можуть застосовуватися такі форми і методи контролю знань, як опитування, письмове завдання для самостійного опрацювання, реферат, співбесіда, огляд додаткової літератури, підготовка та проведення презентації, складання кросворду за основними термінами теми, контрольна робота, письмове тестування, експрес-тестування, комп'ютерне тестування тощо, а також наведені в розділі II таблиці пункту 11.1.

Навчально-методична картка дисципліни ВК 2.2.9. Центральний банк і грошово кредитна політика

Разом: 90 год., лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., індивідуальні заняття – год., самостійна робота – 58 год., підсумковий контроль – 1 год.

Модулі	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					
Назва модуля	Основи функціонування грошово-кредитних систем різних країн						Центральний банк: основи його діяльності та регулювання грошового обігу					
Кількість балів за модуль	30 балів						30 балів					
Лекції	1	2		3			4	5	6			
Теми лекцій	<i>Тема лекції 1</i>	<i>Тема лекції 2</i>		<i>Тема лекції 4</i>			<i>Тема лекції 9,10</i>	<i>Тема лекції 11</i>	<i>Тема лекції 12</i>			
Теми семінарських занять												
Теми практичних занять			<i>Тема заняття 3</i>			<i>Тема заняття 5</i>				<i>Тема заняття 10</i>	<i>Тема заняття 12</i>	
Теми лабораторних занять												
Самостійна робота	5 балів	5 балів		5 балів			5 балів	5 балів	5 балів			
Тести	10 балів						10 балів					
ІНДЗ	30 балів											
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)											
Підсумковий контроль	Залік											

Форми організації занять

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть і функції грошей	1
2	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	1
3	Грошовий оборот і грошові потоки	1
4	Грошовий ринок	1
5	Грошові системи	1
6	Суть і функції кредиту	1
7	Основи банківського кредитування	1
8	Характеристика окремих видів кредиту	1
9	Національний банк та його операції	2
10	Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути	2
11	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	2
12	Валютні відносини та валютні системи	2
Разом		16

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

– *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

– *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

Традиційні лекції із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, бесіда, самостійна робота студентів із книгою, виконання індивідуальних навчальних проектів.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Об'єднання студентів у фокус-групи, навчальні дискусії, створення ситуації пізнавальної новизни для виявлення причинно-наслідкових зв'язків.

Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

Бесіда, лекція, пояснення, диспут, переконання, само оцінювання, аутотренінг, психологічне консультування, медіація, патронат.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій
3. Тематика реферативних досліджень
4. Завдання для тематичного (модульного) контролю
5. Завдання для проведення ККР
6. Запитання до заліку

Рекомендована література

Список рекомендованої літератури (опис згідно з бібліографічним описом документів відповідно до ДСТУ 7.1: 2006, запровадженого в дію в Україні з 01.07.2007).

Основна

1. Банківська система України [Текст] : монографія / В. В. Коваленко, О. Г. Коренєва, К. Ф. Черкашина та ін. – Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. – 187 с.
 2. Коваленко В. В. Центральний банк і грошово-кредитна політика [Текст] : навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни / В. В. Коваленко. – Суми : Університетська книга, 2009. – 222 с.
 3. Полтавська Є. О. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : конспект лекцій / Є. О. Полтавська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 128 с.
 4. Пуховкіна М. Ф. Центральний банк і грошово-кредитна політика / М. Ф. Пуховкіна, Т. П. Остапішин, В. С. Білошапка. – К. : КНЕУ, 2010. – 313 с.
 5. Холодна Ю. Є. Банківська система : навч. посіб. / Ю. Є. Холодна, О. М. Рац. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 316 с.
 6. Холодна Ю. Є. Центральний банк і грошово-кредитна політика : конспект лекцій / Ю. Є. Холодна, О. М. Рац. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 130 с. 54 13.2.
- Додаткова
7. Адамик Б. П. Національний банк і грошово-кредитна політика / Б. П. Адамик. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002. – 278 с.
 8. Забезпечення умов стабільного функціонування банківського сектору України : монографія / О. М. Колодізєв, О. В. Бойко, І. О. Губарева та ін. ; за заг. ред. д. е. н., доц. Колодізєва О.М. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 312 с.
 9. Кузнецова С. А. Банківська система : у схемах і таблицях : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська. – Дніпропетровськ : Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2012. – 319 с.
 10. Леончук І. Д. Операції центрального банку : навч. посіб. / І. Д. Леончук. – К. : Алерта, 2005. – 143 с.
 11. Монетарна політика Національного банку України : сучасний стан та перспективи змін : монографія / за заг. ред. Стельмаха В. С. – К. : Центр наукових досліджень НБУ, УБС НБУ, 2009. – 404 с.
 12. Мороз А. М. Центральний банк та грошово-кредитна політика [Текст] : підручник / А. М. Мороз ; Київський національний економічний ун-т. – К. : КНЕУ, 2005. – 556 с.
 13. Орлюк О. П. Банківська система України правові засади організації / О. П. Орлюк. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 239 с.
 14. Розвиток банківської системи України : монографія / У. Я. Рудзевич, Я. В. Грудзевич, О. Б. Денис та ін. ; за заг. ред. Т. С. Смовженко, Р. А. Слав'юк. – К. : УБС НБУ, 2010. – 462 с.

15. Романишин В. О. Центральний банк і грошово-кредитна політика : навч. посіб. / В. О. Романишин, Ю. М. Уманців. – К. : Атіка, 2005. – 480 с. 13.3. Інформаційні ресурси
16. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р., із змінами, внесеними 04.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.635.40&nobreak=1>.
17. Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20.05.1999 р., із змінами, внесеними 04.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. 55
18. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Інструкція № 379, затверджена постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.2001 р., із змінами, внесеними 15.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
19. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні, схвалена постановою Правління НБУ № 315 від 02.06.2009 р., із змінами, внесеними 30.10.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0315500-09>.
20. Офіційний сайт Асоціації українських банків. – Режим доступу : <http://aub.org.ua>. 21. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
22. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua. 13.4. Методичне забезпечення
23. Рац О. М. Контрольні завдання з навчальної дисципліни "Центральний банк і грошово-кредитна політика" для студентів напряму підготовки "Фінанси і кредит" спеціалізації "Банківська справа" усіх форм навчання / О. М. Рац. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. – 24 с.
24. Рац О. М. Методичні рекомендації до виконання практичного завдання "Оцінка кредитоспроможності позичальника" з навчальної дисципліни "Банківські операції" для студентів напряму підготовки "Фінанси і кредит" спеціалізації "Банківська справа" усіх форм навчання / О.М. Рац. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 32 с.
25. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Центральний банк і грошово-кредитна політика" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Банківська справа" всіх форм навчання / О. М. Рац. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 32 с.

Індивідуальні завдання

1. Поняття про фінанси, грошово-кредитну політику держави, її роль у розвитку суспільства
2. Експериментальні дослідження
3. Об'єкт і предмет дослідження
4. Гіпотеза та її доказ
5. Науковий експеримент: ціль, задачі, методика проведення

Тематика ІНДЗ

1. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку.
2. Інструменти грошово-кредитного регулювання.
3. Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки.
4. Особливості інфляції в Україні.
5. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ.
6. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
7. Валютні операції.
8. Еволюції світової валютної системи.
9. Етапи становлення Європейської валютної системи.
10. Особливості системи валютного регулювання та контролю в Україні в перехідний період.
11. Платіжний баланс в механізмі валютного регулювання.
12. Теорія кредиту.
13. Економічні межі кредиту.
14. Розвиток кредитних відносин в Україні в перехідний період.
15. Особливості побудови банківської системи України.
16. Небанківські фінансово-кредитні установи.
17. Походження та розвиток Центральних банків.
18. Становлення Центрального банку в Україні.
19. Походження та розвиток комерційного банку.
20. Характеристика банківських операцій.
21. Особливості становлення і розвитку комерційного банку в Україні. МВФ і його діяльність в Україні.
22. Світовий банк.
23. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інститути.
24. Європейський банк реконструкції та розвитку.
25. Банк міжнародних розрахунків.

Теми самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суть і функції грошей	5
2	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	5
3	Грошовий оборот і грошові потоки	5
4	Грошовий ринок	5
5	Грошові системи	6
6	Суть і функції кредиту	4
7	Основи банківського кредитування	4
8	Характеристика окремих видів кредиту	4
9	Національний банк та його операції	4
10	Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути	4
11	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	4
12	Валютні відносини та валютні системи	4
Разом		58

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.			
Тема 1.	Індивідуальне заняття, залік	6	I
Тема 2	Практичне заняття, індивідуальне заняття	6	II
Тема 3.	Практичне заняття, індивідуальне заняття,	6	II
Тема 4.	Практичне заняття, індивідуальне заняття,	6	III
Тема 5.	Практичне заняття, індивідуальне заняття, підсумкова модульна контрольна робота	6	III
<i>Всього: 26 год.</i>		<i>Всього: 30 балів</i>	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.			
Тема 6.	Практичне заняття, індивідуальне заняття	5	VI
Тема 7.	Практичне заняття, індивідуальне заняття	5	VI

Тема 8.	Практичне заняття, індивідуальне заняття,	5	VI
Тема 9.	Практичне заняття, індивідуальне заняття	4	VI
Тема 10.	Практичне заняття, індивідуальне заняття	4	VI
Тема 11.	Практичне заняття, індивідуальне заняття	4	VI
Тема 12.	Практичне заняття, індивідуальне заняття, підсумкова модульна контрольна робота, екзамен	3	VI
<i>Всього: 32 год.</i>		<i>Всього: 30 балів</i>	
<i>Разом: 58 год.</i>		<i>Разом: 60 балів</i>	

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з 2 модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Система оцінювання роботи студентів/аспірантів упродовж семестру

Вид діяльності студента / аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль ...		Модуль n	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові							
1.1. Відвідування лекцій	1						
1.2. Відвідування семінарських і практичних занять	1						
1.3. Робота на семінарському і практичному занятті	10						
1.4. Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10						
1.5. Виконання завдань для самостійної роботи	10						
1.6. Виконання модульної роботи	25						
1.7. Виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ)	30						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 50							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу	5						
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики	5						
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу	5						
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10						
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5						
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду	5						
Разом		-		-		-	
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 10							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60							

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Розподіл балів, які отримують студенти

ПРИКЛАД ДЛЯ ЗАЛІКУ

Поточне тестування та самостійна робота													Ра- зом	За- лік	Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	не біль ше 60	не біль ше 40	не більш е 100
4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5			

T1, T2 ... T13 – теми змістових модулів.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Крайні терміни складання та перескладання дисципліни	Перескладання здійснюється відповідно до графіка
Правила академічної доброчесності	Перевірка навчальних робіт на плагіат (згідно Положення про академічну доброчесність і Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах) - Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень і джерела інформації.
Вимоги до відвідування	Пропущені заняття (лікарняні, мобільність і т.ін.) можна відпрацювати, виконавши всі завдання, зазначені в інструкціях до практичних занять, переслати в електронному варіанті на електронну пошту. Здобувачі вищої освіти можуть отримати електронні презентації лекцій і самостійно ознайомитись із матеріалом при об'єктивних причинах пропуску занять.

ПЕРЕВІРЕНО:

_____ (посада, звання)

_____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

_____ 20__ р.

